

Az idézés kezdete és formai jellegzetességeinek változása a legkorábbi orvosi folyóiratok tükrében

Bevezetés

Az Eugene Garfield nevéhez fűződő, először 1964-ben megjelent Science Citation Index működésének ötvenedik évfordulója alkalmából feltártuk a citációk kiindulási pontját, az idézés legkorábbi megjelenését, majd fejlődését a korai és máig kurrens orvosi folyóiratokban. A Science Citation Index az első tudományos idézettségi index, amelynek bővített változata (SCI Expanded) ma a Thomson Reuters Web of Science adatbázisának magját képezi.

Bibliometriai kutatásunk célja feltárni az idézés történetének kezdetét, illetve bemutatni a mintának választott, legkorábban indult, főként orvosi folyóiratokban az idézés megjelenését és formai alakulását a mai idézési gyakorlathoz képest és a mai idézési gyakorlatig. Ez utóbbin azt a formát értjük, amelynél a közlemény szövegében számokkal jelölik a hivatkozott tételeket, az írás végén pedig irodalomjegyzékben sorolják fel a számoknak megfelelő hivatkozott műveket.

Ez az eljárás a mai tudományos publikációk szerzőinek és olvasóinak természetes, megszokott lehet, de ha megnézzük a korai folyóiratok legelső számait, pl. *Journal des Scavans* vagy a *New England Journal of Medicine* első számait, azt tapasztaljuk, hogy kezdetben egyáltalán nem voltak hivatkozások, és a megjelenésükkor is igen változatos, sokszor nem is következetes képet mutattak, például a lábjegyzetben vagy a szövegben való hivatkozással. Az idézési gyakorlat csak később, a tudományos publikációs gyakorlat formalizálódásával párhuzamosan nyerte el a ma használt formáját. A formalizálódásra a tudomány mérésének az igénye miatt létrejött tudománymetria fejlődése okán is szükség volt, mivel főként a természettudományos és orvosi területeken elkezdték először papír alapúan majd adatbázisokban gyűjteni az idézeteket, amelyek ma ezeken a területeken olyan nagy adatbázisokban szerepelnek, mint például a Thomson Reuters Science Citation Indexe. Az „idézések” a kezdetét és néhány meghatározó pontját szeretnénk bemutatni írásunkban.

Az idézés története kezdőpontjának meghatározásához azt a feltevést használtuk, hogy az első idézések a scholionokban voltak, mivel talán ezek voltak az első írásos bizonyítékai a például irodalmi szövegre való tudományos értékű reflektálásnak, elemzésnek, amennyiben az idézést is hasonló jellegű tudományos reflektálásnak tekintjük, olyan értelemben, hogy a szerző felhasználja, beépíti mások helyesnek vagy helytelennek ítélt megállapításait a saját alkotásába, és meg is nevezi, hogy kinek a megállapításait használta fel és azt is, hogy azok honnan származnak. Az idézés későbbi történetéhez megvizsgáltuk az első orvosi folyóiratokat a

XVII–XVIII. századból, abból a szempontból, hogy ott hogyan történt az idézés Majd a vizsgálat utolsó részében megnéztük a legkorábban indult és máig kurrens orvosi folyóiratok példáján, hogyan alakult az idézés formája a kezdetektől a mai képhez képest.

Anyag és módszerek

Az idézés történetének vizsgálatakor a scholion-feltevésre – mint az idézés kezdőpontjára – mintául megnéztük olyan műveknek a scholionjait, amelyek igen korán keletkeztek, és korán is születtek hozzá scholionok, és van is olyan kiadása, amelyben a műhöz hozzászerkesztették a scholionokat is. A scholion a görög és latin nyelvű kéziratok lap szélén vagy a lap szabad részén található kritikai vagy magyarázó jegyzetet jelent, amelyeket ókori grammatikusok vagy tudósok írtak jellemzően ókori klasszikus művekhez. Ezeket a scholionokat a könyvnyomtatás megjelenése után a klasszikus írások kiadásakor volt, hogy hozzászerkesztették az eredeti művekhez, és így adták ki, úgymond kritikai, kommentáros kiadásként. A scholiont tartalmazó klasszikus kiadások közül a választás Vergilius *Bucolica*, *Georgica et Aeneis...* című művére esett, mivel a híres és tehetséges ókori költő műveihez sok középkori elemzés, kommentár készült neves skolasztikusok által.

A fent említett mű felhasznált 1544-es kiadása¹ tartalmazza az alapművet (Vergilius írásait), és oldalanként az alapszöveg körül fel vannak tüntetve a különböző scholion-szerzők kommentárjai is, a neves Maurus Serviuson (IV. század vége) és Aelius Donatuson (IV. század közepe) kívül tartalmazza Antonius Mancinellus (XIV–XV. század) és Badius Ascensius (XV–XVI. század) kommentárjait is. Ezeket kívül megnéztük egy külön kötetben egy Mancinellus kommentárjaival ellátott Vergilius-kiadást: Vergilius Maro, Publius (1532) *Bucolica: nunc denuo edita ac recognita cum commentariis Antonii Mancinelli*. Coloniae, ex Officina Eucharii. A kötet megtalálható szkennelt formában a books.google.com oldalon, a jegyzetekben szereplő linkek alatt, lásd: 10. sz. jegyzet.

A szépirodalom után az ókori klasszikusoknál maradvá, de orvosi példaként megnéztük a következő Galenus-kiadást is a scholionok tekintetében: Galenus, Claudius (1537) *Pergameni de naturalibus facultatibus libri tres*. Parisiis, ex Officina Christiani Wacheli. A mű online megtekinthető az Albert and Shirley Small Special Collections Library, University of Virginia jóvoltából, elérhetőségét lásd a jegyzetek¹². tételében.

A scholionok vizsgálata után szűrőpróbaszerűen átnéztük az idézési gyakorlat szempontjából a tudományos kutatások publikálásának a XVII. században létrejött új platformjait, az elsőként indult tudományos folyóiratokat, a *Journal de Scavans* legkorábbi számait (1665–1797 között) és orvosi folyóiratként a *Zodiacus medico-Gallicus, sive miscellaneorum curiosorum, medico-physicorum sylloge* című művet (1686). Későbbi folyóirat-mintaként megvizsgáltuk a német nyelvű szülészeti témájú *Lucina* (1802-es² és 1808-as³ számok) folyóiratot, és ehhez kapcsolódóan még néhány kortárs szülészeti folyóirat számait: *Beobachtungen und Bemerkungen aus der Geburtshülfe und gerichtlichen Medicin, Neue Zeitschrift für Geburtskunde*. 33(1), 1853 p. 20–21⁴, *Journal für Geburtshülfe, Frauenzimmer- und Kinderkrankheiten*. 1(1), 1813 p. 4⁵. A folyóiratok példaként felhozott száma-

ira való hivatkozásnál a megjelenés évét, évfolyamát, ha van, számát és a hivatkozást vagy irodalomjegyzéket tartalmazó lap oldalszámát adjuk meg (nem a tartalmazó közleményre való hivatkozást, mert esetünkben maga a folyóirat a lényeges, nem a közlemény, amelyben szerepel az adott példa).

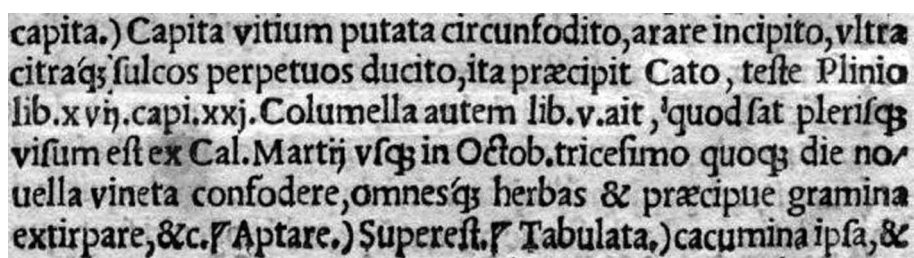
A legkorábban indult és máig kurrens orvosi folyóiratok vizsgálatakor 5-10 éves intervallumonként néztük át az idézés szempontjából az egyes számait az első megjelent számtól kezdve. Ha azt láttuk, hogy az egyik évben változott a gyakorlat, akkor elkezdtük visszafelé vizsgálni az előző éveket, hogy melyik év volt a fordulópont.

A vizsgált folyóiratok a következők (alapítási sorrendben, zárójelben az alapítás éve):

- *The New England Journal of Medicine* (1812–)
- *The Lancet* (1823–)
- *British Medical Journal* (BMJ) (1840–)
- *Virchows Archiv* (1847–)
- *The British Journal of Psychiatry* (1853–)
- *Graefe's Archive for Clinical and Experimental Ophthalmology* (1854–)
- *Orvosi Hetilap* (1857–)

Eredmények

Az ókori szerzőkhöz írt scholionokban azt találtuk, hogy ezekben a kommentároknak az értelmezés mellett hivatkozások is szerepelnek más ókori szerzők műveire. Az 1544-es Vergilius-kiadás (lásd 1. számú jegyzet) lenti oldalán⁶, amelyhez hozzáfértünk a kiadásból Mancinellus kommentárjában találtunk más szerzők szövegheleire való hivatkozást, az 1. képen található helyen az ókori Cato, Pliniusra és Columellara hivatkozik, az utóbbi kettőhöz szöveghelet is megadva. (A latin szöveg: „*Cato, teste Plinio lib. XVII. capi. XXI. Columella autem lib. V. ait...*”; magyarul: Cato Plinius tanúsága szerint XVII. könyv, XXI. fejezet, Columella pedig az V. könyvében így mondja...) Ez alapján felvetődött, hogy lehetséges, hogy a korábban élt Servius kommentárjaiban is előfordul hivatkozás más szerzők műveire.

1. kép. Mancinellus kommentárjából (Basel, 1544)

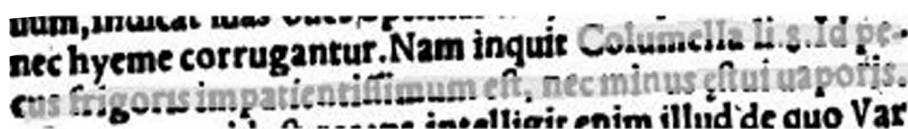
Ezen a nyomon haladva megvizsgáltuk a korábbi kommentár-szerző, Servius Maurus kommentárjaival ellátott teljes Vergilius *Bucolica: Georgica. Aeneis*, 1520-as kiadást⁷, amelyben azt találtuk, hogy valóban hivatkozik ő is más ókori szerzőkre, olyan formában, hogy megnevezi a szerzőt és szó szerint idéz tőle.

Ezt láthatjuk a 2. képen – a második sorban idézet szerepel Horatius következő helyére Carmina IV, 4, 38. sor (a kiemelt szöveg latinul: „*Hora. Testis Metuarum flumen.*” „Metaurus habja tanú reá” (Bede Anna fordítása⁸): és Propertius elégiáiból a következő helyre: Elegiae II, 9, 41. sor⁹ (latinul: „*Propertius, Testes sunt sidera nobis*” magyarul: Propertius, tanúink a csillagok).

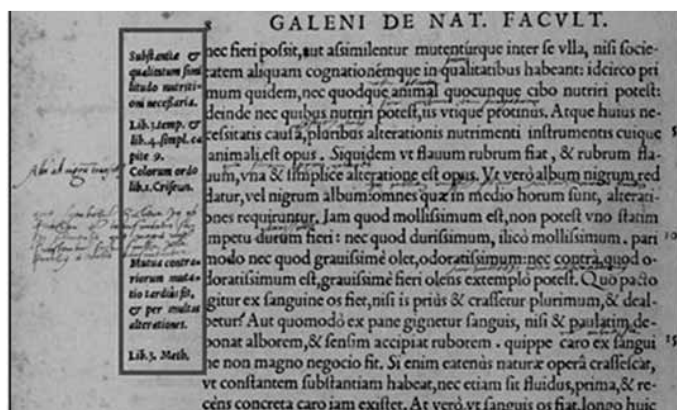
2. kép. Servius kommentárjából (Mediolani, 1520)

Servius után idézők tekintetében átnéztük a később élt kommentárszerző, Antonius Mancinellus általi scholionokkal ellátott Vergilius-kiadást is¹⁰, itt azt találtuk, hogy Mancinellus már valóban következetesen úgy idéz, hogy a szerző mellett megnevezi fejezet szerint a passzus pontos helyét (3. kép – Columella-idézet¹¹) (latinul: „*Columella li. 8. Id pecus frigoris impatientissimum est, nec minus aestivi vaporis*” magyarul: Columella 8. könyv: A juhok számára a hideg igen elviselhetetlen és nem kevésbé a nyári hőség).

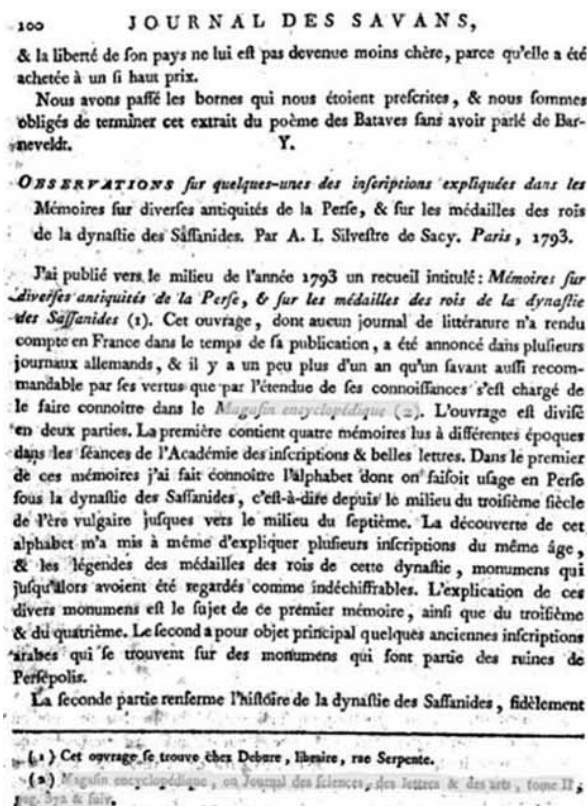
3. kép. Mancinellus kommentárjából (Coloniae, 1532)

Az ókori szerzőknél maradvra megvizsgáltuk, hogy az orvos-szerző Galenus (I. sz.) középkori kiadásában szerepelnek-e hivatkozások, és ha igen, milyen formában. A megnézett kiadásban¹² szintén azt találtuk, hogy a címlap szerint az ókori szerző művéhez egy későbbi skolasztikus írt scholionokat és bekezdés-összefoglalókat, epitómákat, ebben az esetben D. Jacobus Sylvius Ambianus (1478–1555). Ezekben a scholionokban szintén találunk pontos hivatkozásokat, csak itt a kiadásban nem a Vergilius-kiadáshoz hasonlóan a szöveg köré, hanem a lap szélére, margináliaikként szerkesztette azokat a kiadó (4. kép¹³), ahogyan a mű címlapján utalnak rá.

4. kép. Scholion Galenus szövegéhez

A korai tudományos könyvek után megvizsgáltuk az idézést a legkorábban indult folyóiratokban. Először a legkorábban indult európai tudományos folyóiratot, a *Journal des Scavans*-ot tekintettük át az idézés történetének tekintetében. Szűrőpróbaszerűen megnézve az indulásától (1665) kezdve a lapszámait, legkorábban egy 1797-es számban (30 Pluiose An. 5, p. 100, lásd 5. kép) találtunk benne idézést, mégpedig olyan formában, hogy a tanulmány szövegében szerepel a hivatkozási szám és a lábjegyzetben a hivatkozás maga.

5. kép. Journal des Scavans – 1797

A *Journal des Scavans*, mint legkorábban indult tudományos folyóirat mellett szokták említeni a legkorábban indult nemzeti nyelvű orvosi folyóiratot, a *Les Nouvelles découvertes sur toutes les parties de la médecine* című, Nicolas de Blegny gondozásában havonta megjelent folyóiratot, amely 1679-től 1681-ig működött. Latin nyelvű változata Théophile Bonet jóvoltából pedig 1680–1685-ig jelent meg¹⁴ *Zodiacus medico-Gallicus sive miscellaneorum curiosorum, medico-physicorum sylloge* címmel. E folyóirat latin nyelvű változatát vizsgáltuk meg a hivatkozások szempontjából (a folyóirat latin változata 1680–1683 között kolligáltunkként könyvként kötve megtalálható a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárában). A ma használt hivatkozási formához hasonlóan találtunk: a tanulmány szövegében zárójelben szerepelnek a hivatkozási számok, a lábjegyzetben pedig a

hivatkozott mű bibliográfiai adatai (lásd 6. kép¹⁵). Nicholls a *Zodiacus medico-Gallicus* folyóiratról szóló tanulmányában maga is kitér rá, hogy a folyóirat írásai-
ban található hivatkozások mind ókori szerzőkre (úgy mint Szókratész, Platón,
Arisztotelész, Hippokratész, Galenus, Celsus Theophrastus, Aszklepiadész,
Avicenna), mind kortárs szerzőkre, mint Sydenham és Willis.

6. kép. Zodiacus medico-Gallicus, 1686. Julius

A legkorábban indult és máig kurrens orvosi folyóiratok vizsgálata alapján elmondható, hogy mivel az idézési gyakorlat XX. század közepi, főbb szempontokban egységes forma kialakulása előtt változatos képet mutatott, akár egy folyóirat azonos évfolyamának különböző számaiban is, a vizsgálat eredményeképpen tendenciákat tudunk megállapítani, hogy mely idézési gyakorlat kezd érvényesülni a folyóiratokban egy adott évfolyamtól kezdve. A kutatás során inkább annak a meghatározására törekedtünk, hogy az egyes folyóiratokban melyik volt az első olyan szám, ahol az idézés egy kiforrottabb, a maihoz közelítő formája jelent meg, és vált egyre inkább meghatározóvá a következő évfolyamokban.

A legkorábban indult és máig kurrens orvosi folyóiratok idézési gyakorlatának változását vizsgálva arra az eredményre jutottunk, hogy a gyakorlat változásában megfigyelhető egy viszonylag egységes tendencia, amelyet összefoglalva a következő táblázatban mutatunk be.

Folyóirat neve (alapítás)	Szimbólummal jelölt hivatkozás a lábjegyzetben	Számozott lábjegyzetben való hivatkozás	Mai formában hivatkozás
The New England Journal of Medicine (1812–)	1863	1875	1900
The Lancet (1823–)	1824	1877	1917
British Medical Journal (BMJ) (1840–)	1842	1890	1910
Virchows Archiv (1847–)	1847	1868	1920
The British Journal of Psychiatry (1853–)	1856	–	1899
Graefe's Archive for Clinical and Experimental Ophthalmology (1854–)	1854	1889	1919. okt. szám
Orvosi Hetilap (1857–)	–	1886	1933

Általános tendenciaként megfigyelhető, hogy a vizsgált folyóiratokban először oldalanként szimbólumokkal jelölték a hivatkozásokat a lábjegyzetben, amely szimbólum az első lábjegyzet esetében kivétel nélkül csillag volt, majd néhány folyóirat esetében egynél több lábjegyzet előfordulásakor más jelet alkalmaztak, általában keresztet, majd a következő lábjegyzetre fordított keresztet, majd a többire más, különböző szimbólumokat. Jó példa e jelek alkalmazására a *British Journal of Psychiatry* 1880-ban megjelent, 26. évfolyamának 347. oldalán található idéző-jelölések (lásd 7. kép). Az *Orvosi Hetilapban* csak számokkal való hivatkozásra látunk példát, elődjében, az *Orvosi Tárban* viszont megtalálhatók a csillaggal jelzett hivatkozások (lásd Orvosi Tár 1848 4- „folyamat” 1. kötet).

1880.] *Marriage and Hereditariness of Epileptics.* 347

the latter, which was compared by Democritus to a slight seizure *μικρα επιληψια*, or, as Faustus has described it—

“Turpis, et est morbi species horrenda caduca.”

A young man, observed by Schenck, always saw a woman offering herself lasciviously to him, during his epileptic paroxysms, ended by seminal emission. The same author refers, besides, to a case in which Salmuth (Cent. i., obs. 99) remarked convulsions of the testicles during the fits.

Either as a practical result of this supposed essential participation of the genital organs, or of those in regard to the hurtful influence of the retained and corrupted semen, emasculation has been, from early times, employed as one of the remedies for epilepsy, still empirically tried in desperate cases. Eunuchism did not exist in the Greek or Roman Republics, except as spontaneously self-practised by the priests of Cibeles and of Diana Ephesi. But the Roman Emperors introduced it from Asia, about three centuries after the Republic, and, it seems that emasculation against epilepsy was used by Cælius Aurelianus and was copied from him by E. Platerus and Mercatus.

Heurnius performed the operation on several of his patients, and his practice is favourably cited by Sinibaldi and other classical authors of the seventeenth century. The celebrated Jean Tazil, who flourished during the latter part of the sixteenth century and the beginning of the seventeenth, says:—“Some have advised eunuchism to cure such malady (epilepsy), though I believe not intending to cure it thereby, but to prevent its transmission to offspring.” Hector Boethius leaves no doubt as to such having been the declared object of the custom among the primitive Scots. “He that was trublit,” says he, “with the fallin evil, or fallin daft or wod, or havand sic infirmite as succedis be heritage fra the fader to the son, was geldit, that his infectit blude suld spread na firther. The women that was fallin lipper, or had any infection of blude, was banist fra the company of men, and gif

* Joannis Schenckii. “Observationum Medicorum Bariorum.” Frankfurti, 1666, Lib. i., “De Epilepsia,” p. 104.

† We are glad that Dr. Bacon has, by resuscitating this practice, drawn fresh attention to it. See Report of the Cambridge Meeting in “Notes and News.”—[Eds.]

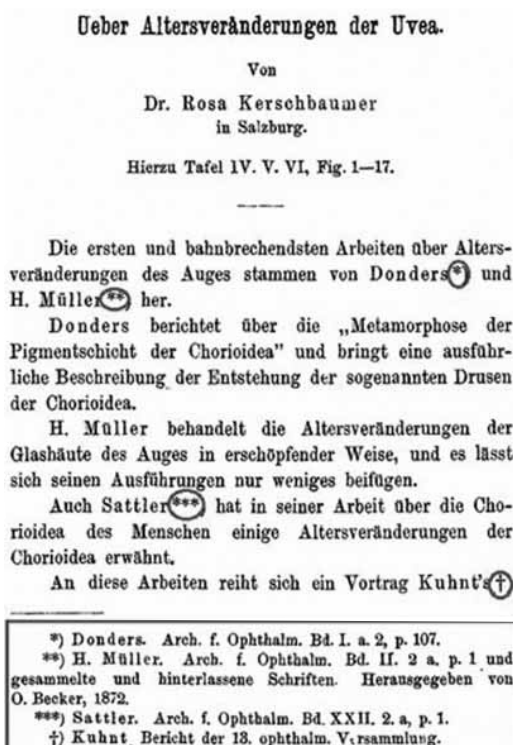
‡ “Opera Omnia. Postrema Editio,” Lugduni, 1658. “De Epilepsia,” Ch. xxii., p. 421.

§ “Traité de l’Epilepsie,” etc. Tournon, 1608, p. 229.

|| “Cronikis of Scotland,” trans. by John Bellenden, Edinburgh, 1686, Lib. 1.

7. kép. British Journal of Psychiatry, 26, 1880.

A *Lucina* és a többi szülészeti folyóirathoz hasonlóan a kezdetben német nyelven megjelent *Graefe's Archive for Clinical and Experimental Ophthalmology* című folyóiratban a lábjegyzetben több idéző jelölésre csillagot, majd két csillagot és három csillagot alkalmaztak, a negyedik idéző-tétel itt is kereszt-jelölés volt. (Lásd 8. kép: *Graefe's Archive for Clinical and Experimental Ophthalmology*, 34[4], 1888. p. 16.)

8. kép. *Graefe's Archive for Clinical and Experimental Ophthalmology*, 34(4), 1888

Szinte ugyanez a gyakorlat figyelhető meg a *Virchows Archiv* című folyóirat esetében, amely kezdetben szintén német nyelven jelent meg. Annyi eltérés van e folyóirat idézésében, hogy itt az azonos oldalon lévő negyedik idézőt is csillaggal jelölik (négy csillaggal) a lábjegyzetben, csak az 5. idézőtől lesz más a szimbólum, szintén kereszt (pl. *Virchows Archiv*, 3(3), 1851. p. 464.)

A szimbólummal jelölt lábjegyzet megjelenési időpontját nézve folyóiratoként elmondható, hogy majdnem mindnél az első vagy a korai évfolyamokban már megjelent, egyedül a *New England Journal of Medicine*-ben jelent meg elég későn, 51 évvel a folyóirat indulása után.

A lábjegyzetben szereplő, szimbólummal való idéző-jelölést a hét folyóiratból ötben egy idő után felváltotta számokkal, szintén a lábjegyzetben történő idéző-jelölés. Egyedül a *The British Journal of Psychiatry* folyóirat kivétel, ebben 1899-ben az aktuális számban is leírt formai reform után rögtön a mai formájú idézés jelent meg, miszerint a tanulmány szövegében hivatkozási számok szerepelnek, a ta-

nulmány végén pedig az irodalomjegyzékben a számoknak megfelelő bibliográfiai leírás. A folyóirat indulásához képest legkorábban a *Virchows Archiv* váltott erre az idézés-megjelenítési formára. (Lásd 9. kép *Virchows Archiv*, 42[1–2], 1868. p. 51.) A többi folyóirat esetében elmondható, hogy még 1900 előtt megtörtént ez a változás.

III.

Donnolo.

Pharmakologische Fragmente aus dem X. Jahrhundert, nebst Beiträgen zur Literatur der Salernitaner, haupt- sächlich nach handschriftlichen hebräischen Quellen.

Von M. Steinschneider.

(Schluss von Bd. XI. S. 124.)

§ 7.

Die Fragen, welche uns von Donnolo so weit abgeführt, bringen uns auch ohne Sprung wieder zu ihm zurück, wenn wir den Weg und dessen Ergebnisse überblicken. Seine Thätigkeit fällt in die dunklen Anfänge Salerno's, an dessen Schule eine apologetische, wahrscheinlich erst im 13. Jahrhundert, vielleicht nicht ohne Einfluss jüdischer Sagen, ausgebildete s. g. Chronik auch jüdische Lehrer versetzt (§ 3). Aus solcher Quelle lässt sich keinerlei Folgerung für den ursprünglichen Charakter jener Schule ziehen, noch weniger für irgend eine persönliche Theilnahme von Juden an derselben, auch wenn man mit Meyer ihr den Nimbus einer freimaurerischen Exklusivität verleiht. Jüdischen Apologeten, wie z. B. David de Pomis¹⁾, würde ein, dem Geiste des christlichen, nicht bloss des clericalen Mittelalters so widersprechendes, eclatantes Factum sich nicht ganz entzogen haben. Auch in Montpellier, dessen Geschichte ähnlicher Untersuchungen bedarf²⁾, sind niemals Juden eigentliche Gründer und ordentliche Lehrer gewesen; das Verhalten gegen dieselben schwankte, Wilhelm's Edict (1180) schloss ausdrücklich die Juden aus, da selbst den Schülern die Tonsur zur Bedingung gemacht wurde (Malgaigne, p. XII); zu Ende des XIV. Jahrhunderts zog Abraham Abigdor (geb. 1351) als Mann dahin, um den Unterricht christ-

¹⁾ *De medico hebraeo*, Ven. 1588.

²⁾ Ich habe erst ganz kürzlich die Hauptquelle für Montpellier, Astruc's

9. kép. *Virchows Archiv*, 42(1–2), 1868.

A vizsgált folyóiratokban a következő formai változás az idéző-jelölésben a mai forma megjelenése volt, amely már tartalmazott irodalomjegyzéket a közlemény végén, a közleményben pedig számjelölések azonosították a bibliográfia tételét. Az alapítás évéhez képest legkorábban a *The British Journal of Psychiatry* alkalmazta ezt a gyakorlatot, mint említettük, közvetlenül a szimbólummal való jelölés után, 1899-től kezdve. (Lásd 10–11. kép: *The British Journal of Psychiatry*, 45, 1899. p. 257 és 289.) A külföldi folyóiratokat nézve legkésőbb a *Graefe's Archive for Clinical and Experimental Ophthalmology* és a *Virchows Archive* változtatta meg az idézési gyakorlatát, ez a kettő szinte egy időben; az *Orvosi Hetilap* pedig több mint tíz évvel később, 1933-ban. Elmondható, hogy 1933-ig az összes vizsgált legkorábban indult és máig kurrens orvosi folyóiratban megváltozott az idézési gyakorlat a mai formára, még ha formailag nem is pont ugyanolyanra (pl. felső indexben vagy nem a felső indexben szerepel a hivatkozási szám), a koncepció már megjelent.

On the Bases and Possibilities of a Scientific Psychology and Classification in Mental Disease. By W. LLOYD ANDRIEZEN, M.D.Lond.

PART I.

SINCE the middle of the nineteenth century psychology has gradually come to be recognised as a branch of biological science. This is due to the influence of the works of Darwin and Herbert Spencer, of the Clinical and Neurological School of Meynert, Golgi, Cajal, Flechsig, and others, and recent developments in the Psychometric School of Fechner and Wundt on the other. The Alienistic School can render powerful aid to this movement; and though there are indications of the current in the proper direction, as shown more particularly in the work of Mercier⁽¹⁾ and Bevan Lewis⁽²⁾ the end, however, cannot as yet be said to have been achieved, nor the movement to have become general. Psychology still lingers on the borderland of metaphysics; it has not yet been established on the firm rock of natural science. And while it thus lingers progress in knowledge is slow and restricted.

Consciousness generally.—Of consciousness in the abstract, and apart from the individual being or organism which manifests (and experiences) it, we know nothing. It is a subject for metaphysical speculation, and is transcendental. Griesinger well said that "the pathway to psychiatry is not through the dark portals of metaphysics."

Consciousness in the *widest sense*⁽³⁾ may be spoken of as an endowment of the entire living organism, and therefore specifically associated also with its several parts; in the *stricter sense* we shall, however, find that in accordance with the principle of differentiation of structure and division of labour, which is such a striking feature throughout the living world, its special seat is in, and its manifestations proceed from, the nervous system.

The Seat of Consciousness.—For if there be any special organ (or organs) of consciousness in the organism, clearly it must be in (and must constitute) a region (a) in which all impressions from the environment, acting on the organism, would arrive and be duly received; it would also be a region (b) from which out-

1899.] BY W. LLOYD ANDRIEZEN, M.D.LOND. 289

(15) The "law of pathogenesis" is that many of these evolutions in brain and mind, from the foetal (vegetative somnolescent) to the adolescent (sexually mature) stage, may undergo morbid *alteration* (perversion) or suffer *defect* (absence), and such pathological conditions of the brain are the bases of the insanities.

(16) The insanities so regarded fall into groups which assume a serial and tree-like arrangement. At the lower end of the series come (a) the profound arrests (aphrenias, idiocies), and (b) enfeeblements (oligophrenias, imbecilities) of cerebro-psychical development. At the other end of the scale are placed (d) the phrenopathies (e.g. the vesariae, acute and chronic alcoholic insanities, general paralysis, climacteric insanity, &c.). Between these extremes comes (c) a "degenerative" group (the paraphrenias, obsessive and impulsive, vicious and criminal, paranoiac and hallucinatory, hysterical and epileptic, cyclic, and hebephrenic types). Fifth and last (e) come the lipophrenias, conditions of psychical dissolution, with corresponding reductions and degradations of personality, following upon and secondary to previous insanities.

REFERENCES.

1. MERCIER.—*The Nervous System and the Mind.* (Macmillan and Co., London.)
2. BEVAN LEWIS.—*Text-book of Mental Diseases*, 1889 (Griffin).
3. HERING.—*Theory of the Capacity for "Organic Memory" of Living Protists.*
4. COMPAGNE HADRIAN'S "Address to the soul by the dying person,"—a well-known little work.
5. CAIRD.—*Hegel's Life and Philosophy* ("Philosophical Classics for English Readers").
6. MAX WERWARINA.—*General Physiology, or Science of Life.* (English translation, 1895).
7. LLOYD ANDRIEZEN.—*Newer Aspects of the Pathology of Insanity (Brain, Winter, 1894).*
8. BURET.—*Psychic Life of Micro-organisms.*
9. MAX VERWORN.—*Psycho-physiologischen Protisten-Studien.*
10. RETZIUS.—*Biologische Untersuchungen* (vols. 1-10).
11. TOPHARD.—*Pathology and Development—Growth of the Brain.*
12. SCHILLER.—*On the Oculo-motor Nerve-fibres, &c., in Dermalium* (*loc. cit.*, pp. 163-171). Occasional karyokinesis in nerve-cells is very rare (ZIEGLER in *Beiträge zur Path. Anat.*, vol. 1, part 1, 1897).
13. VIGNAL.—*Développement des Éléments du Système Nerveux*, 1889.
14. FLECHSIG.—*Gehirn und Seele*, 1895 (*vide also Journal of Mental Science*, January, 1899).
15. PREYER.—*The Mind of the Child.*
16. DEJEVINE.—*Anatomie du Système Nerveux*, 1896.
17. KÖLLIKER.—*Handbuch der Gewebelehre* (Nervous System, part II).
18. ANDRIEZEN.—*Loc. cit.* (pp. 673-9).

Összefoglalás

A vizsgálat eredményeként elmondható, hogy a scholionokban található első vagy legkorábbi idézések igazolódni látszanak Vergilius és Galenus műveihez írt scholionokban talált idézők alapján. Az első tudományos folyóirat, a *Journal des Scavans* idézéséről elmondható, hogy a korai megjelenéséhez képest elég későn, az első szám megjelenése után több mint száz évvel találkoztunk az első idézővel. Az első idegen nyelvű orvosi folyóiratokban pedig jóval korábban, a *Zodiacus medico-Gallicus* esetében az 5. évfolyamban (1686), a *Lucina* német nyelvű folyóirat esetében pedig az első számtól (1802) kezdve szerepelnek hivatkozások. A *Zodiacus medico-Gallicus*-ban megjelenő korai hivatkozás oka lehet, hogy az orvosi tudományterületen fontosabb volt a hivatkozások feltüntetése, a *Lucina* megjelenésekor pedig már általános szokás lehetett a hivatkozás a szövegen belül a felhasznált művekre. A vizsgált minták alapján az a következtetés is levonható, hogy csillaggal és több csillaggal jelölt lábjegyzetben való idézés valószínűsíthetően német nyelvterületi szokás. A vizsgálatot kiterjesztve, igazolandó, hogy nagyobb mintán is igazak az állításaink, több scholiont is meg lehetne vizsgálni, de a vizsgált minták alapján is elég reprezentatív és egységes eredményre jutottunk.

A máig kurrens legrégebbi orvosi folyóiratok tekintetében, az összes ilyen folyóiratot megvizsgálva született a fent bemutatott eredmény, amelyben egyértelműen az idézési gyakorlat egységes tendencia szerinti változására leltünk. A különböző folyóiratok esetében különböző időbeli megvalósulással, de nagyjából 30 éven belüli időbeli különbséggel.

JEGYZETEK

- 1 Vergilius Maro, Publius (1544). *Bucolica, Georgica, et Aeneis, Servii Mauri Honorati & Aelii Donati commentariis illustrata*. Basel, Hieronymus Curio.
- 2 *Lucina: Eine Zeitschrift zur Vervollkommnung der Entbindungskunst* 1(1), 1802. Online. Available <http://books.google.hu/books?id=y9I1AQAAAJ&dq=%22Lucina%3A%20Eine%20Zeitschrift%20zur%20Vervollkommnung%20der%20Entbindungskunst%22%201802&hl=hu&pg=PA26#v=onepage&q&f=false> [2014-05-15]
- 3 *Lucina: Eine Zeitschrift zur Vervollkommnung der Entbindungskunst* 5(3), 1808. Online. Available <http://books.google.hu/books?id=SN0-AAAaAAJ&lpg=PA507&ots=AZuETuX8Aa&dq=Lucina%20%3A%20Eine%20Zeitschrift%20zur%20Vervollkommnung%20der%20Entbindungskunst%20%2F%20hrsg.%20von%20Elias%20von%20Siebold&hl=hu&pg=PA507#v=onepage&q&f=false> [2014-05-15]
- 4 *Neue Zeitschrift für Geburtskunde* 33(1), 1813. Online. Available. http://books.google.hu/books?id=dt8-AAAaAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [2014-05-15]
- 5 *Journal für Geburtshülfe, Frauenzimmer- und Kinderkrankheiten*. 1(1), 1813 Online. Available. http://books.google.hu/books?id=-0IPAAAaAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [2014-05-15]

- 6 http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f7/Vergilius%2C_Basel_1544.jpg [2014-05-15]
- 7 Vergilius Maro, Publius [1520]. *Bucolica: Georgica. Aeneis cum Servii commentariis...* Mediolani: [de Vicomercato]. Online. Available: http://reader.digitale-sammlungen.de/en/fs1/object/display/bsb10140376_00001.html [2014-05-15]
- 8 Horatius összes művei Bede Anna fordításában. Budapest, 1989. 138. p.
- 9 Vergilius Maro, Publius [1520]: *Bucolica: Georgica. Aeneis cum Servii commentariis...* Mediolani: [de Vicomercato]. fol. VIII. Online. Available: http://reader.digitale-sammlungen.de/en/fs1/object/display/bsb10140376_00059.html?contextType=scan&contextSort=score%2Cdescending&contextRows=10&context=hora. [2014-05-15]
- 10 Vergilius Maro, Publius (1532). *Bucolica: nunc denuon edita ac recognita cum commentariis Antonii Mancinelli*. Coloniae: ex Officina Eucharii. Online. Available: <http://books.google.co.in/books?id=y20TAAAAQAAJ&hl=hu&pg=PT24#v=onepage&q&f=false> [2014-05-15]
- 11 Vergilius Maro, Publius (1532). *Bucolica: nunc denuon edita ac recognita cum commentariis Antonii Mancinelli*. Coloniae, ex Officina Eucharii. B V. iv
- 12 Galenus, Claudius (1537). *Pergameni de naturalibus facultatibus libri tres*. Parisiis, ex Officina Christiani Wacheli. Online. Available: Albert and Shirley Small Special Collections Library, University of Virginia http://search.lib.virginia.edu/catalog/uva-lib:1002885/page_turner [2014-05-15]
- 13 Galenus, Claudius (1537). *Pergameni de naturalibus facultatibus libri tres*. Parisiis, ex Officina Christiani Wacheli. p. 8. Online. Available: http://search.lib.virginia.edu/catalog/uva-lib:1002885/page_turner?x=1760&y=3709&z=2&lock=false&page=uva-lib:861056 [2014-05-15].
- 14 Nicholls, Albert G. (1934). Nicolas de Blegny and the first medical periodical. *Canadian Medical Association Journal*, 31(2), 198–202. p.
- 15 Zodiacus medico-Gallicus, sive miscellaneorum curiosorum, medico-physicorum sylloge. Continens Celeberrimorum virorum tum medicorum, & aliorum eruditiorum in Gallia. Observationes, tum opuscula medica & physica. Annus quintus, Julius, 1686. 125. p.

Mátyás Melinda–Szluka Péter–Vasas Livia

2014. május 5-ÉN PÁLINKÁS JÓZSEF ELNÖK,
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA 185. KÖZGYŰLÉSÉN

UNGVÁRY KRISZTIÁNNAK,

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR 1956-OS INTÉZET
ÉS ORAL HISTORY ARCHÍVUM TUDOMÁNYOS MUNKATÁRSÁNAK
A XX. SZÁZADI MAGYAR TÖRTÉNELEM TERÉN VÉGZETT JELENTŐS FELTÁRÓ MUNKÁJÁÉRT
AKADÉMIAI DÍJAT ADOTT ÁT.

A KÜTÜNTETETNEK SZÍVBŐL GRATULÁLUNK!